

Ukážka 1

Ned'aleko Suhej, pri Ratkovej, je studnička a kopec, čo vyzerá, akoby tam pastierka stála pri studničke a pásala stádo snehobielych oviec. Ľud si o tom kopci rozpráva:

Voľakedy tam vraj žila krásna dievčina, ale pyšná a panovačná. Vyhľadávala len samotu a svoje ako sneh biele ovce pásavala vždy len pri studničke. Raz šiel okolo smädom zmorený starček. Poprosil ju, aby ho pustila k studničke napiť sa. „Z tejto studničky pijem len ja a moje ovce! Tebe to nedovolím, aj keby si hynul smädom,“ okríkla ho dievčina. Skôr ako zmizol, nahnevaný starček jej odvetil: „No, keď sa mi nedáš napiť, aj ty a tvoje ovce sa z tejto studničky napijete už len raz.“

Keď sa zvečerilo, krásna dievčina napojila stádo, ba aj sama sa napila. Ale keď chcela stádo hnať domov, celá aj so stádom tam namieste skamenela a zo studničky sa viac nenapila.

(Podľa M. A. Húska: Skamenené stádo)

K uvedenej ukážke sa vzťahujú úlohy 01 – 02.

1. Z ukážky 1 vyplýva, že dievčina

- bola plachá, preto nedovolila starčekovi napiť sa zo studničky.
- sa bála, že neostane voda pre ňu a jej stádo, preto nikoho nepustila k vode.
- bola namyslená a pohrdala inými ľuďmi, preto nepustila starčeka k vode.
- nechala starčeka hynúť smädom, lebo studnička patrila iba jej.

2. Slovo **jej** z ukážky 1 je

- neohybné, lebo sa neskloňuje.
- neohybné, lebo je to citoslovce.
- neohybné, lebo je to osobné prívlastňovacie zámeno.
- ohybné, lebo je to osobné základné zámeno.

3. V ktorej vete je viacnásobný podmet, ktorého časť je rozvitá zhodným prívlastkom?

- Celá aj so stádom tam namieste skamenela.
- Aj ty a tvoje ovce sa z nej napijete len raz.
- Ned'aleko Suhej, pri Ratkovej, je studnička a kopec.
- Voľakedy tam vraj žila krásna dievčina, ale pyšná.

4. Uved'te druhý a tretí stupeň prídavných mien v týchto spojeniach:

malý (chlapec) -

hladný (vlk) -

5. Doplňte veľké alebo malé písmená:

_túrova ulica, _ilinský okres, _eň vzniku _lovenskej republiky, hrad _rásna _ôrka,

_iptovský _ikuláš, _alé _arpaty

6. Ktorá veta je napísaná bez štylistickej alebo gramatickej chyby?

- a) V lekárni bola dlhá rada.
- b) Mohla by ste mi podať sol'?
- c) Trebalo tam byť včas.
- d) Prišiel som po slovníky.

7. Ktoré z uvedených slov obsahuje **slabikotvornú** spoluhlásku?

- a) vresk
- b) opatrný
- c) striebro
- d) reťaz

8. Upravte slová v zátvorke gramaticky aj pravopisne správne:

tvárili sa (hnevливý)

rozprávali (slovenský)

Ukážka 2

Výroba papiera v súčasnosti

Drevené triesky sa dajú variť spolu s hydroxidom sodným alebo inými chemikáliami. Tie zmäknú a postupne sa zmenia na dlhé nitkovité vlákna. Takáto kašovitá hmota sa rozprestrie po dopravnom páse, prefúkne sa vzduchom, zovrie sa medzi valce a nakoniec sa zmení na suchý papier.

Postup výroby papiera (nie je v chronologickom poradí):

- Rozklepaním kašovitej hmoty sa porušia vlákna. Tie sa potom ľahko posplietajú.
- Odstráni sa kôra z kmeňov stromov.
- Na vyhrievacích pásoch sa papier vysuší, vlákna sa pevne zlisujú, vznikne súvislá plocha.
- Drevo sa zomelie na triesky.
- Hotový papier sa navíja na kotúče a cievky.
- Pridá sa voda, chemikálie a drevené triesky sa rozvaria na kašovitú hmotu.
- Kašovitá hmota sa čistí a bieli.
- Kašovitá hmota sa suší na jemných sieťovitých pásoch.

K uvedenej ukážke sa vzťahujú úlohy 09 – 13.

9. Ktorý krok z ukážky musí byť pri výrobe papiera predposledný?

- a) Kašovitá hmota sa suší na jemných sieťovitých pásoch.
- b) Kašovitá hmota sa čistí a bieli.
- c) Na vyhrievacích pásoch sa papier vysuší, vlákna sa pevne zlisujú, vznikne súvislá plocha.
- d) Rozklepaním kašovitej hmoty sa porušia vlákna. Tie sa potom ľahko posplietajú.

10. Ktorý slohový útvar je použitý v ukážke?

- a) dynamický opis
- b) statický opis
- c) prednáška
- d) výklad

11. Ktoré zo slov vzniklo odlišným slovotvorným postupom ako zvyšné tri?

- a) drevený
- b) kašovitá
- c) chemikália
- d) hydroxid

12. V ktorej z možností je správne určené podčiarknuté sloveso v ukážke?

- a) budúci čas, trpný rod, dokonavý vid
- b) prítomný čas, trpný rod, dokonavý vid
- c) prítomný čas, činný rod, nedokonavý vid
- d) budúci čas, činný rod, nedokonavý vid

13. Ktorý vetný člen chýba v prvých dvoch vetách textu ukážky?

- a) postupne rozvíjací prívlastok
- b) viacnásobný predmet
- c) viacnásobný prívlastok
- d) predmet v akuzatívne

14. Vytvorte zodpovedajúci tvar od daných slovných spojení.

stretla veľa (chorý človek)

počúval správy o novom (psí útulok)

15. Označte slovo so správnou pádovou príponou **-ou**.

- a) bez lesou
- b) s paňou
- c) z brehou
- d) do oblokou

16. V každej z uvedených dvojíc slovných spojení podčiarknite správne predložkové spojenie.

- a) podmienky k učeniu – podmienky na učenie
- b) vzhľadom na to – vzhľadom k tomu
- c) po a, po b – za a, za b
- d) je to na smiech – je to k smiechu

17. Označte rad, v ktorom sú podstatné mená vzoru **dlaň**.

- a) bodľač, tieseň, krv, mládež, súťaž
- b) tlačiareň, podobizeň, pieseň, báseň, kázeň
- c) hus, bolesť, úzkosť, plet', obuv
- d) smelosť, hojnosť, márnosť, osamelosť, mužnosť

18. Utvorte rozkazovací spôsob 2. osoby singuláru od slovies:

zmyť -

utrieť -

19. Utvorte od slov D pl.:

melódia -

kopija -

20. Vytvor od slov privlastňovacie prídavné mená v mužskom rode:

človek -

macocha -

21. Koľko zložených slov je v nasledovných vetách?

Dlhoprstý, Rýchlonohý a Bystrozraký boli bratia. Jeden bol drevorubač, druhý zverolekár tretí vynikajúci románopisec. Krátkodobo sa živili rybolovom, ale najradšej písali cestopisy.

a

- a) 7
- b) 8
- c) 9
- d) 10

22. Aký druh rýmu použil autor v nasledujúcej ukážke?

Tak podvedome hľadá azyl
syn, produkt našej réžie.
Sme hrdí, že sa nepokazil.
Veríme, že to prežije.
(Ján Štrasser: O synovi)

- a) združený
- b) obkročný
- c) striedavý
- d) prerývaný

23. Koľko znelych spoluhlások je v slove *informácia*?

- a) 2
- b) 4
- c) 1
- d) 3

24. Koľko slabík obsahujú nasledujúce slová?

rádio -

neoboznámený -

25. Doplňte vynechané písmená **i, í, y, ý**.

Ľudia v minulosti nemali také možnosti cestovať a objavovať krás_ zeme, ako ich má človek 21. storočia. Dnešn_ turist_ pomerne r_chlo a bez veľk_ch ťažkost_ prekonávajú čas i vzdialenosť. Filon Byzantský v knižôčke O siedm_ch divoch sveta p_sal, že človek, ktor_ chce v_dieť na vlastné oč_ všetkých sedem divov sveta, b_ sa vyčerpan_ dlhým putovaním po zem_ a unaven_ zážitkam_ z dlhej cesty, c_til uspokojen_ len na sklonku života. Z t_ch divov sveta, ktoré vymenoval, dodnes stojí iba jedin_, p_ramídy v Egypte. Vieme, že ex_stujú v_nikajúce diela techniky dávno zabudnut_ch stav_tel'ov. Do zoznamu najvynikajúcejš_ch sa dostalo len sedem. Prečo sedem? Číslo sedem sa odpradávna považovalo za posvätné. Veril_, že ak niekto pochop_ tajomstvo čísel sedem a tr_, dosiahne vrchol ľudskej múdrost_.